

ADRIÀ PUJOL CRUELLES

MÍSTER FOLCH

Empúries

narrativa

Adrià Pujol Cruells

Míster Folch

Editorial Empúries

Barcelona

© Adrià Pujol Cruells, 2019
Drets d'edició negociats a través d'Asterisc Agents.

Primera edició: setembre del 2019

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Realització Planeta
DIPÒSIT LEGAL: B. 14.674-2019
ISBN: 978-84-17879-11-2

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

BENVINGUT AL BALL DE BASTONS

Una veia tinc a casa
que no té sinó una dent:
l'he penjada a la finestra
per a fer riure a la gent.

Em sentiu a dins?

Era una provatura.

Us he imbuït del material necessari per descodificar-me.

Paràmetres humans.

Perquè vull.

Nadal de l'any 1942. La gent ha envoltat d'obsequis els agents urbans i els carrers són bruts. Mr. Folch neix en una escala senyorial. En una finca al capdamunt del passeig de Gràcia de Barcelona. El primer contacte, amb aquest Món que s'acaba, és un cop de cap. Es desploma, entre les cames de la seva mare eixarrancada.

Croc!

Jo ves a saber què feia. En aquella època m'interessaven els suïcidis, les aurores plutòniques i els es-

cacs, però poso l'essència al foc que no percebia res d'especial. Vaig notar el trenc del caparró i per dis-treure'm vaig seguir Mr. Folch. Per sort les criatures humanes neixen amb la closca estovada. Allí diuen que la Natura és sàvia.

Un diguem-ne temps, el vaig seguir.

N'he sentit tants, de crocs.

Jo aleshores ja estava infectat.

Aviat ho descobrireu. Quan la Joguina corre sola, el seguiment de la vida serà un dels pocs entreteni-ments a la vostra disposició. Senzill i dilatat. Si a les vostres joguines n'arribeu a saber crear, de vida, que consti. Si no us en sortiu, a reveure i bona sort.

El nyanyo de Mr. Folch. Considerable bony al mig del front, la protuberància que temps endavant li valdrà el sobrenom d'Unicorn. És la mania de po-sar àlies que tenen els mistificadors i els fotetes. Una murga. De propina de néixer també li queda un ull espatllat, cec, amb la parpella purulenta.

M'hi vaig fixar. Puc sentir totes les criatures alho-ra, facultat que cada vegada desbrido menys. Eixor-den. Mr. Folch em va cridar l'atenció. Potser és que m'avorria.

Anys a venir, la mare li ho retraurà. Arribada l'hora et cagava mentre fregava l'escala, li dirà; coses per l'estil. El pareix al replà. Ella és, per als veïns, la Maria la portera. Una criatura intrigant.

Abans d'evacuar Mr. Folch, la malaurada ja és vídua. Les urpes de la guerra van segar les vides del marit i dels dos fills grans, mobilitzats a contracor. Sense companyia, amb la cassola mig buida, mal pa-

gada per un amo burgès i de bigotis refilats, la Maria la portera s'eslloma per mantenir les criatures. Quin maldecap, l'estol de tres nenes i la concurrència de l'infant esguerrat.

La postguerra celebra el tercer any i mig de regnat fúnebre. Mr. Folch arriba a un món esbaldregat. El dia de Nadal l'expulsen al replà del segon segona. La paridora embolica el patafi amb baietes. Frega la sangassa. S'emporta Mr. Folch a baix, a la porteria. El posa sota l'aixeta de la cuina. Baptisme de lleona. Després el deixa a l'empara de les germanes grans. L'observen. Quin regal de Nadal més estrany, i es tapen les orelles quan Mr. Folch plora, orfe de mamella.

Ho he presenciat tantes vegades...

Reincidentes és la paraula.

Presenciar és un dir.

Tot el que us diré, el com us ho diré, tot és un dir.

La llodriguera no es pot airejar. No té cap més sortida que la portella que dona al rebedor de l'edifici bloc. El sostre és una llosa i l'estança és petita com el pensament d'una criatura. Si hi suméssim la comuna sense respirall s'esborrarien moltes diferències entre la porteria i un barracot de camp de concentració.

Cuina de carbó, catres ajuntats, una taula i cinc cadires esquelètiques conformen l'imperi familiar de Mr. Folch nadó. En resum i lirisme, la sentor de persona s'arrepapa a les parets, i les parets regalimen misèria.

Benvingut, noi!

Dos anys i mig abans, Ramon Mercader trepanava el crani del camarada Lev Trotski amb un piolet. El succés gairebé no té cap relació amb aquesta història, però li servirà de model estètic per a futurs esdeveniments, en el sentit que fornirà la matriu d'una escena que us explicaré.

No. No preveig l'esdevenidor. Vinc de dir-vos-ho. La història de Mr. Folch ja va passar. Ara la faig reviscolar o l'explico, que si fa no fa és el mateix, de cares al curset.

No vinc de dir-vos-ho?

Vaja.

I lo del curset tampoc no us ho he dit?

Quin embalat. Quin novell!

Veureu. Malgrat la llegenda d'ells, l'esdevenidor no se'm deixa palpar. No la vaig pas inventar Jo, la dimensió de l'avenir. Vull dir que no existeix. I d'altra banda només intervinc a la menuda. Influeixo ben poc. Amb comptagotes. O això em semblava. Ara bé, sí que puc dictaminar el final. El que consideri més escaient. Mentre no en quedi ni el record, m'és permès de cremar, inundar i volatilitzar. Sense demorar-me, quan toqui, també. Soc un empelt de les Meves pròpies lleis. Ara m'hi obliguen.

On era?

Mercader i Trotski. Sol anar com us dic. Gran col·lecció de situacions donades, des dels anys de la Gran Foscor. Situacions que s'actualitzen amb protagonistes nous, enmig de paisatges diferents i a rebuf

de conjuntures inèdites. En aquest cas Ramon Mercader no va ser el primer que va esberlar el crani d'un compatriota, arribant per l'esquena, amb traïdoria —ni serà l'últim, abans de l'últim acte.

És embolicat, potser és obvi, i tanmateix és bonic.

M'he mentit. Ni Mr. Folch em va interessar tant, ni és veritat del tot que no pugui preveure les coses. Perquè es repeteixen al tremp de la combinatòria. Ara simplement hi caic, en veu alta dins vostre.

Veü és dit per entendre'ns.

LA FILIACIÓ DE MR. FOLCH

Quan una portera queda vídua per mor de la guerra, amb quatre criatures, i de regal perd els nois grans, podríem consensuar que patirà.

Primera lliçó: acostumeu-vos a les projeccions.

Bé cal dir que de les tres nenes la gran ja és casadora. Però també és bruta, analfabeta i pobra. No la col·locaré mai, la fimflosca, es tortura la mare. Les altres dues, les bessones tan sols tenen cinc anys. Amb prou feines serveixen per demanar caritat o per netejar en alguna fàbrica de la sacrosanta autarquia incipient. I al nen desfigurat se'l considera un paràsit. O sigui que Mr. Folch té tots els números per ja m'enteneu.

No? A poc a poc, a poc a poc.

Per ballar amb la lletjor.

Mr. Folch és fruit de les relacions indignes —així

se'n diuen a l'època, de les francesilles incestuoses— entre la seva mare i l'amo de la finca. El senyor viu al principal. La Maria la portera, a banda de posar en ordre l'immoble, a més de satisfer les comandes dels inquilins, a sobre li fa les feines de casa. Al primmirat. Ah, i espereu, perquè del plomall domiciliari a l'acorralament sexual hi ha quatre rajoles mal comptades. A canvi d'una certa commiseració i de puntuals paquets de menjar, la Maria la portera es deixa graponejar pel burgès.

Maria, estimada Maria, si n'eres de feliça, amb el teu home. Endonada per tradició, com t'agradava, quan ell i els nanos t'adoraven i et feien saber que eres el botó d'una roda d'estima. Quan les nenes et multiplicaven, de carn i de riure.

Maria!

L'amo de la finca, el senyor Folch és un home rumbós, vidu d'or, col·laboracionista, il·lustrat de baixa estofa, manefla de cafè de les Rambles, polícastre per afició, puter, mecenes de mal gust, negrer i amic del tercer marquès de Comillas, sudorípar, adicte a la Parrilla del Ritz —i d'alè brau.

Les Rambles, per exemple, mira-les ara, qui m'ho havia de dir!

Hi ha un mico que balla
en la punta d'un pal
i senyores amb paraigües
que em diuen «hola, què tal?»

Canto bé. Anomeno Mr. Folch al caganiu estampat al replà. De tota manera ja hi arribaré, a l'expli-

cació completa, perquè ell neix Jesús, a seques, sense pare conegut. Si de cas ja us avanço que, relliscat el temps, Jesús adoptarà el cognom del senyor Folch, el progenitor a l'ombra. I en descàrrec de l'espera, ara i aquí he esculpit aquest petit comentari.

Quin diguem-ne misteri, oi?

Va, que us he creat perquè sentiú la història i perquè en acabat m'agafeu el relleu. Aproveiteu-me. De vegades se me'n va i soc capaç de deixar-vos penjats. A més a més no sé exactament de quanta estona dispo. En qualsevol cas pregueu perquè mentre us participo no m'assabenti d'un cocodril que ataca un manatí. Aquelles dentotes clavades en aquella carn blanquinosa, l'espiral de la gran cua escatuda tot fent giravoltar el sireni, i l'aigua xarbotada, un dels Meus entreteniments estrella.

LA RELACIÓ SALVATGE AMB LES BESSONES

Els conec a fons. Hi he entrat tant.

Allí baix i mentre són petits, els bessons fan por. De grans no tanta, però mantenen una bona quota de basarda. Se separen i tot d'una es comuniquen per telepatia. L'un es pessiga els dits amb una porta que tanca el corrent d'aire i l'altre sent el dolor. Els bessons que retiren a idèntics, allí baix produeixen una angúnia final.

Qui m'ho havia de dir. De debò!

Els pèl-rojos i els albins també d'allò.

Els primers anys són de tralla. Mr. Folch creix empresonat entre la porteria i els pisos superiors. Viu masegat. És el passatemp de les bessones. El fan servir per als tempteigs sobre la resiliència. El camp del joc infantil s'estén pels bucs de l'escala, al sotaescala, a la cambra de comptadors i escombres i a la porteria, i d'insistència al terrat.

De tant en tant hi pugen. La mare i la filla gran traginen els cabassos de la roba bruta. Un dia —Mr. Folch té dos anys i poc—, les bessones juguen entre llençols que voleien. S'empaiten. Riotes. Mr. Folch vol apuntar-se a la festa. No té carnet. Li fan la traveta, l'empentegen.

Ara ve un daltabaix.

La mare i la filla gran se'n van a comprar. Deixen la roba en remull al safareig del terrat. Tingueu cura de la buina, els diu la mare. Assenyala Mr. Folch, no passa de bola molsuda que emet borborigmes. Les nenes reinterpreten el mandat. Li fan empassar un puny de cendra pastada amb aigua. La mare la fa servir per emblanquinar la roba dels veïns. Mr. Folch s'ennuega. Els ulls se li esbomben com a l'Arnold Schwarzenegger a *Desafiament total*, quan l'armari es passeja per Mart sense escafandre.

Els ulls no. L'ull.

L'Arnold creia força en Mi.

Ben fet.

Amb l'essència a la mà us ho dic. Jo al Segon Intent vaig actuar d'esma. Volia un sistema nou però no les tenia totes. El vell em tenia fregit. Havia degenerat en una entropia bruta i es veia d'una hora lluny que

s'autoliquidaria —una cosa tristíssima. Aquell fracàs em va dragar la confiança. Però rejo! Al Segon Sistema mai no m'hauria imaginat que un dia forjarien Hollywood! És veritat que va empobrir la capacitat metafòrica de les criatures humanes. Poc després tot s'assemblava, tot era com aquella o aquella altra escena cinematogràfica. Ara, quina eficàcia, renoi.

—Verge santa! En mal dia et vaig escagarrinar al replà! —diu la mare, tornada de comprar. El troba grogui.

Durant uns dies Mr. Folch fa el funambulista pel lllindar de la mort, amb coïssor d'esòfag i colpit per la ingesta psicòpata d'oli de ricí. De bonus agafa llambrics a la panxa.

El Meu pardaliu.

Pateix les bertranades de les bessones fins que un bon dia els para els peus. Ja M'hi plantaré, al moment estel·lar. Ara no toca. Que si no us n'anireu a campar i passareu de Mi. I aleshores no estareu preparats. A Mi em van passar el relleu després d'un curset semblant. M'hi comportava com un esvalotat i sovint m'havien de picar el crostó. Em vaig penedir de no haver pres prou notes diguem-ne mentals i d'aquí que la Primera Versió fes llufa.

El mortifiquen. ¿Sabeu d'aquells escarabats taronges, unes cuques amb antenes que quan se les esclafa se sent crec i deixen anar un líquid marronós? Sí, uns animals considerats infectes que s'arrauleixen als llocs humits de la ciutat, sobretot a les porteries i als soterranis. Sí, coi, ¿aquells que sense voler em van quedar tan bé? Doncs un matí les bessones li'n posen

un al bol de la llet en pols, l'esmorzar dels que no tenen res. Mr. Folch xarrupa. Dues antenes crispades li surten d'entre els llavis. Vomita la llet i la cuca. Les riallades de les bessones i la plantofada de la mare ressonen, univers enllà.

Una altra vegada, el mardufai puntua quatre anys, les pèrfides el lliguen a una cadira. El disfressen amb la roba del marit de la portera, el recordeu, mort a la guerra. I l'abandonen emmordassat, amb uns calçotets groguencs a la boca. La mare arriba de fregar l'escala i queda desenquadrada. Plora una setmana seguida, o potser una mica més.

Bo. No és que les parets de l'immoble vessin sang, ni és que els replans siguin gaire foscos, ni excessivament emmoquetats, ni més aviat llargs que curts. Però el rebedor de l'edifici és prou tètric i sumptuós, un hall, per allò d'aparentar, o sigui que permet moments de gran tensió. Un dia que Mr. Folch hi juga a bales, agenollat prop de les bústies i el ficus, les bessones s'hi presenten. Abillades amb els vestits de la comunió —regal concupiscent de l'amo de la finca—, pentinades amb llacets blau cel i trenetes. Se li palplanten al davant, mudes i escodrinyadores, agafades de la mà. Mr. Folch aixeca la monovista i li puja el pànic per la carcanada. L'immobilitza, l'una, i l'altra li entafora les bales pel cul. Els supositoris de la ignomínia.

Mira que en poden arribar a ser, de, no trobeu?

En fi, no es poden comparar amb les cries d'alguns taurons, que fins i tot es maten entre elles al ventre matern. Allò sí que és fer-se la punyeta.

Jesús, el món era massa incongruent per a la teva arribada. I per l'arribada de qualsevol altre rènec.

Eres tan tendre.

My Boy.

Butllofeta.

Miquet.

LA GRAN IMPORTÀNCIA DELS BAFS DE VERDURA

La verdura sempre s'ha bullit igual. Malgrat els avenços de l'olla de pressió, fins i tot malgrat l'aberració actual de la Thermomix, la verdura necessita aigua calenta per estovar-se —o vapor d'aigua.

Aberració en el sentit que les Meves bestioles, amb cada invent desaprenen alguna habilitat anterior.

No ens fem els interessants. Bullida la verdura, després cal treure'n el caldo sobrer, habitualment a l'aigüera de la cuina. Abocant l'olla a l'escorredora, la verdurada desprèn un baf moll i espès. Quan la matèria primera és bona, la bavor enamora els nassos amb delicats efluvis de pèsol, de mongeta tendra, bledes.

Us ho prometo. Quan qui sigui tingui la cosa en doina, si per atzar tornen a existir la verdura bullida i els nassos, que ho provi. Abans cal que s'atorgui el poder de la possessió no invasiva, per sentir el que senten els amos dels nassos.

En suma: planifiqueu.

La Maria la portera pren bafs de verdura. És una pràctica que considera científica i eficaç. Si se l'entrevistés sostindria que, quan inhala, el vapor salvífic li neteja els pulmons del lleixiu respirat a la feina. I asseguraria, empírica, que li va bé per a la pell.

La dona s'inclina damunt el colador, abaixa les parpelles, apuja lleu la barbeta. És un moviment una mica ocellívol. El perfil desapareix en la bravada, s'esborra com el rostre d'una goja asiàtica a la riba d'una bassa sulfurosa. Ullcluca, amb les mans s'escampa la humitat pels pòmuls i pel front.

Ja tindreu temps de veure que les criatures s'imiten. Mr. Folch es farà bafs de verdura, tanda li toqui. De gran, les amistats íntimes, les dones que potser l'estimaran, d'entrada se'n faran creus. Vista la fabulosa pell del rostre, però, li preguntaran pel mètode i l'hi copiaran en secret. Mr. Folch mantindrà la funda de la cara ben tibant, llisa i uniforme, sense porus negres, fins ben bé l'hora d'anar-se'n a l'altre barri, que vol dir deixem-ho.

MR. FOLCH ÉS L'ESCOLLIT

Creix en un radi d'acció que comprèn el bloc de pisos, la vorera del sortint i com a molt alguna incursió a l'esplanada del Cinc d'Oros, a la confluència entre el passeig de Gràcia i l'avenida del Generalísimo Francisco Franco.

Durant la infància dissortada, Mr. Folch no és

conscient de ser un elegit. A guisa de toc: no rep cap estímul del món circumdant, ni tan sols rep senyals de ser un nen ordinari. No li fan regals de Nadal —recordeu-ho: el dia del seu aniversari—, ni per Reis. No té padrins que li duguin la mona. Cap pare com cal no es projecta en ell, tot aplaudint les animallades al crit de «campió!». No sap què és una xicra de xocolata desfeta. Ningú no li cantarà mai una puta cançó de bressol.

Perdó per l'exabrupte.

Triga quatre anys a dir més d'una paraula seguida. És lent de reflexos, somiatruites, poruc i maldestre. Amb tres adjectius més tindriem la dimensió completa del saldo: malaltís, escarransit i encantat.

Ni normal ni excepcional. No obra cap mena de miracle, que se'n pugui dir, condició indispensable si s'és un elegit. Per tant res no indica que Mr. Folch hagi d'arribar gaire lluny. De dilluns a diumenge, de gener a desembre la seva vida consisteix a callar, a ajudar la Maria la portera i a fer d'ase dels cops.

Ara bé, si una intel·ligència atenta es detura en aquest marc de circumstàncies, per poc que entrelluqui el substrat de la situació, aviat s'adonarà d'un fet. Al contrari del que pot semblar, és en aquest caldo de cultiu que s'han pastat els escollits de totes les èpoques. Elegits de miracle fàcil o encapotats de talent natural, tant li fa.

És cert.

Vull que exerciteu l'art de l'anàlisi.

Desgrano l'argumentari:

U. Les persones que han capgirat el curs de la

humanitat solen fer-se a si mateixes des del no-res. La cosa equival a dir que neixen amb zero trumfos a la faixa.

Dos. Tret d'algun individu de vara alta, la majoria de vaticinadors i de genis han fet les primeres passes en la iniquitat o en la cruesa inopinades. Si s'esdevé el cas que un tipus de soca aristocràtica brilla en l'art de la profecia o de la magicitat, jutjo que la vocació i el talent li surten d'un tràngol mal paït —es deuen a un contacte amb la desgràcia.

Aturem-nos-hi una mica més, que paga la pena, vull.

Tres. Per la poca cosa que sabeu de Mr. Folch, ja esteu en condicions d'equiparar-lo amb el que per allí se'n sol dir un pou de sorpreses. Humiliat i tingut per un destorb, ¿els futuribles no se us presenten quasi per decantació? ¿Serà un assassí en sèrie, per allò que no l'han estimat? ¿O un profeta de l'amor ecumènic, precisament pel mateix motiu? ¿I si de gran s'apunta al postporno —un pioner—, convertint-se en un guru de les catacumbes urbanes? A conill passat, presento que una de les combinatòries me'l duia a fer-se artista de l'automutilació, estil rus.

Fi momentània de l'argumentari, per no prendre mal.

Es comença així i més d'un munta un gabinet de psicologia sense passar per la universitat. ¿Diu que a vostè de petit al pati de l'escola li van abaixar els pantalons i que no ho ha pogut oblidar? Veig un trauma, client, i preveig una teràpia, llarga com un dia sense pa.

Només miro de despertar-vos l'interès.

Al capdavall, tant és el que passi. Sempre es poden atribuir les marrades vitals de Mr. Folch al fet que de petit no se'l van estimar. El cas és, mato el posar palla, que Mr. Folch ha estat elegit. Se'l cridarà a ser un nou messies, un profeta a bastament corejat, l'adalil d'una nova era.

Serà triat per encarnar el Nou Concepte de Persona.

Idò, perquè Jo ho vaig desitjar.

En tenia motius.

M'havia enverinat d'homenia.

HI HA ACTES

D'heroïcitat. A la part de la Meva Joguina que en diuen Terra mesuren l'heroïcitat en funció del risc que comporta i del nombre de sobretaules que genera i allarga.

La nit del 10 de setembre de 1944 el Front Nacional de Catalunya materialitza una idea. D'idees en té més, però diguem que parlo d'aquesta. Un grupscle de la secció militar, amb abundància de cognoms (Martínez i Vendrell, Ferrer i Grau, i Ferran i Murull), escala la torre de Sant Jaume del telefèric del port de Barcelona. Un cop dalt, des dels cables pengen una senyera enorme. L'acompanya una pistola que en teoria s'ha de disparar automàticament; matar el qui la vulgui desestendre.

Dies després del primer toc ja vaig veure que la Joguina prometia. Dic dies perquè m'he fet Meves les formes humanes d'entendre el temps. Bé, potser «entendre» és una paraula massa gruixuda.

És clar, ja n'ereu diguem-ne conscients, si Jo mateix us he implementat els paràmetres.

No sé on tinc l'essència, estimats.

En resum, hi ha una pila de gent jugant-se el tipus contra la dictadura, al contrapès.

MANIFESTACIONS DEL DO

El 6 d'agost de 1945, a un quart de nou del matí (hora local) es llença la bomba atòmica sobre Hiroshima. Mr. Folch és petit petit i dorm, a Barcelona és un quart de dues de la nit. El seu cos s'estremeix i plora. La mare deixa anar clapa, misèria, que ni vogues ni deixes vogar!

Em vaig quedar perplex, per dir-ho d'una manera humaníssima.

Va ser la confirmació.

I quin pet, per cert.

M'hi vaig plantar a sota, endins, amb la forma d'un rinoceront blanc enorme. Vaig sentir què és desfer-se en nanosegons càrnics. Abrasiu impressionant. Ni a totes les erupcions volcàniques on he fet el salt de l'àngel no me l'havia passada tan bé —tret de quan hi he saltat prenent la forma del peix globus.

Tres dies enllà, amb la bomba sobre Nagasaki ja em va fer mandra repetir.

UN NANO MALALTÍS DE MENA

Llistat orientatiu de malalties, afectacions i mals patits per Mr. Folch entre els zero i els cinc anys, perquè agafeu que la vida no és altra cosa que una baralla contra la mort, i perquè entengueu que les espècies no existeixen. Les espècies són comunitats de bèsties que col·laboren o s'esbatussen. Agafeu una advocada, no deixa de ser una aliança de bacteris, l'entesa entre diversos organismes per acabar presentant una senyora que es dedica a mirar de guanyar plets.

La llista: acetona aguda cinc vegades, onze amigdalitis, tres herpes, polls en cinquanta ocasions, varicella, xarampió, tres bronquitis, icterícia durant un estiu sencer, un principi avançat de pneumònia, una púrpura de Schönlein-Henoch durant mig hivern, trenta-tres refredats, vuit blefaritis, incomptables manifestacions febrils, atòpies i unes quantes otitis, llambrics cada dos per tres, i una al·lèrgia tremenda a la llet de vaca, després de l'afer amb el pobre escarabat.

He dit pobre?

La mare no accepta el rebuig làctic. Segura que es tracta d'un capritx. La veritat és que Mr. Folch ho passarà prou malament, cada vegada que l'obliguin a beure's la llet del matí. Tindrà nàusees rigoroses, li

sortiran taques verdes a la pell. Per sort, però, aquest producte no abundarà gaire en el repertori d'aliments que consumirà, dels cinc anys endavant. La mare entendreà que més val no donar-li'n, que després va a terra i s'ha de passar el motxo.

Parlant de llet, Mr. Folch també tindrà la solitària, vora els dos anys. ¿Que què tenen a veure la tènia i la llet? La mare intueix que hi ha correspondència; el nen no augmenta. Per treure-l'hi el despulla i el fica a la gatzoneta damunt d'un plat de llet crua. El cuc traurà el caparró pel defecatori, cridat per l'olor, i la mare l'estiregassarà sense miraments, com si fos una cinta mètrica gelatinosa.

Finalment el nano arrossegirà una cistitis crònica. Ningú no es preocuparà de practicar-li —o de fer-li— una operació de fimosi com Déu diuen que mana. En tot cas ell s'acostumarà a la cremor, la picor impenitent del prepuci ple de quisca. Fins que podrà dutxar-se amb assiduïtat quan vagi a l'inter-nat de capellans, encara que ara no veig la necessitat d'esplaiar-me sobre aquesta faceta.

No em vaig sentir còmode, quan van començar a anomenar-me el Colleccionador de Prepucis, heu de saber.

I us noto poc atents. A veure, va, que no voleu substituir-me? I ca, toca sentir tota la història. Després us plantaré un examen. I el millor ocuparà el Meu lloc. Joestic tan per entendre'ns cansat... Escolteu i vegeu quina és la feina. O si més no feu-vos-en una idea. M'haureu de presentar un projecte per un eó. No us fa una il·lusió inabastable?

Prou.

A dreta llei no teniu opció.

Per cert: l'amenaça d'examen i projecte és falsa.
Faig avaluació continuada, Jo.

AMBIENT, PANORAMA I PUNTS DE FUGA

Un curset sense llistes no seria un curset. Heu sentit la de les malalties. Ara entra la segona. Fa part del que se'n podrien dir els apunts. I és que necessiteu context. Però no pas gaire, que el context embafa i sempre és relatiu. El context que funciona, si es tracta d'excitar la imaginació i de fer florir conclusions, ha de ser un esbós. Vull dir que tot depèn dels ulls i la trajectòria de cadascú —tot i que vosaltres, de trajectòria i ulls res de res.

L'aigua del mar és freda.

Doncs jo penso que no.

Anirem a la guerra.

Aquí tinc el canó.

En tot cas us participo d'un còmput orientatiu d'accions que es poden considerar de resistència al Règim. Sembla que no passi res, però a la rebotiga de la dictadura es coven iniciatives. Barcelona serà el primer lloc d'Espanya que, a veure com us ho dic, que, vaja, com sempre, planta cara al feixisme franquista:

Lo pa que n'era blanc
deien que era massa negre:
hi el tiraven als cavalls
sols per assolar la terra.

Any 1945.

A. A l'estiu hi ha la vaga de la Maquinista Terrestre i Marítima. És la primera gran empresa que en fa. Recordo que l'endemà, la policia i els capitosts del Sindicat Vertical van exigir els llinatges dels vaguistes. Els encarregats de la Maquinista, podent fer punts, s'hi van negar. Ho entenc i no ho entenc. Segons el sentit comú d'allí, si el drac demana donzelles i porcs, a canvi de no arrasar la vila, garrins i minyones se li n'han de donar. Però també és veritat que els dracs són pesats de mena.

Be. Per a l'Onze de Setembre, l'FNC convoca una manifestació a Barcelona. Hi ha un tiroteig amb la policia que deixa un cognom mort (Grau) i un altre de damnat (Corbella). I tres pedres cantoneres ferides. Ara, a qui li importen les pedres. Només a Mi. Tenen un bordó intern, tan bonic.

Ce. Com l'any anterior, el dia de Santa Llúcia, un pas de puça, els estudiants es manifesten, una mica més fort, per demanar festa i millores, no necessàriament per aquest ordre. Aquest dia és tradició que els estudiants vagin al barri Gòtic a festejar amb les modistes. Fan un passacarrer i ballen. Però hi ha nervis. Grups de joves, la majoria són dones, converteixen la celebració en reivindicació. Criden «Morin els estraperlistes!» i «Fora el Tres Unces!» —malnom

del governador d'aleshores. La policia els dissol a cops de porra i els més abrandats apedreguen tramvies.

I fins aquí el context. Bé. Sé que per culpa dels paràmetres humans de seguida n'heu desenvolupat les esquerdes pròpies d'aquella espècie d'espècies. El curset us fa mandra i voldríeu saber si sou el substitut, per anar per feina, però necessiteu un sorrim de context, benvolguts. Sense context sempre s'acaba amb més estibadors que no pas molls.

Què?

Al final us hauré de cantar tota l'estona?

Mira Peret,
fem un cigarro,
vegila bé,
que no vingui l'amo

AFER GITANESC

He dit que Mr. Folch és un elegit però que res no ho augura. Vagi com vagi, sí que hi ha una manifestació primerenca del poder. És un fet lligat a la seva elecció. A ell li passarà per alt.

Fixeu-vos com les vaig gastar, per si això us orienta.

Un matí Mr. Folch s'està al carrer, esperant que passi el repartidor de carbó. La primavera fa camí.

Una falca manté oberta la porta forana i es quei-

xa però ningú no la sent. Ell no té claus. És pàl·lid, orellut, l'ull malalt i tancat, el bony al front. Du pantalons curts, mitjons alts, sabates esvorancades i una americaneta baldera —obsequi del burgès, del pare i amo, atribuït per la mare a la caritat d'un veí indefinit.

Té quatre anys, encara no. I treballa? Prou. Tot és treballar, segons pel costat que s'agafi.

Es mig mira el món des de baix. Tothom és gegant, tothom té les cames diferents, el proletariat calça les mateixes espadnyes.

De femelles en veu poques. Potser per això s'hi fixa més. Veu, passeig de Gràcia avall, un grup de dones espellifades que s'acosta. Són gitanes, barraquistes del Somorrostro. Traginen ferralla indeterminada i bigues. La confraria d'una processó diferent. Quan són a tocar fan una parada. Descarreguen davant la mirada vergonyosa de Mr. Folch. Han mangat les bigues d'unes obres en curs, i les altres coses són pispades de l'antiga fàbrica de Gas Lebon, baluerna abandonada al Poble Nou. Condueixen el botí a la muntanya del Carmel.

El Somorrostro és un vesper i algunes famílies es traslladen a altres punts de la perifèria. Montjuïc, el Carmel, qualsevol terra promesa els està bé.

Les endergues s'han de pujar a través de la Vila de Gràcia, passar-les pels corriols de Vallcarca i despatllar-les prop dels antiaeris del Carmel. Les gitanes han fet la meitat del camí i estan mortes. Però desprenen aquella mena de felicitat picaresca que allí baix els atribueixen el desconeixement i els manuals

de folklore. Cantussegen, roseguen menjucs, espitregades, plenes de penjolls.

Quina troupe.

Mr. Folch les investiga de reüll, el reüll d'un sol ull. Les gitanes es fan notar. Les dides seques del passeig de Gràcia i els senyors del tomb matinal les defugen. Amb desaprovació afectada. Elles impreguen, ofereixen lectures de mans, regurgiten afalacs picants, venen rams d'herbots curatius: tota l'artilleria pintoresca de la gitana, sempre en clau romàntica, tan impertinent per a la majoria de conciutadans respectables.

La parada ha durat prou. Les dones reprenen la marxa. Mr. Folch està hipnotitzat. Una gitana s'hi fixa i no se'n pot estar. S'acosta al noi. Li dispara bones astrugàncies a tota pastilla. Mr. Folch entra en pànic, vol fugir. La falca de la porta cedeix, no hi ha cap motiu aparent, o sí, que n'hi ha, i ell queda presoner entre l'edifici i la gitana. Llavors ella desentafora un manyoc rebregat de romaní de la pitrera. Txatxan!, diu. L'hi prem contra la banya, li fa el símbol de la creu, esbossa la darrera benedicció i, riallera, se suma al grup nòmada.

Vaig moure la falca amb una entremaliadura tan saborosa...

La falca m'ho va agrair, viva de fusta, pel descans inesperat.

I que car que ho pagaré.

El vailet no hi és tot. Ara, de seguida passa de la por primitiva a un cabell de joia. No sap com explicar-s'ho. Té la sensació que li han fet un regal. I com que és el primer que li fan, frueix com un esperitat.

Les gitanes piren. Sorolloses. Han travessat l'avenida del Generalísimo i encaren el carrer Major de Gràcia.

Mr. Folch, de lluny estant els dedica un fondo pensament d'amor. Desitja que cairats i rampoines deixin de pesar. Vol amb tota l'ànima que aquelles dones tinguin sort. I no ho sabrà mai, però gràcies a l'anhel els embalums esdevenen lleugers com un pi-xallits madur —com un paper de fumar.

Les gitanes no és que se'n sorprenguin gaire. Avesades al miraculós, entomen el fet amb la parsimònia de qui se sap un poble elegit, una raça granítica.

Adoro el poble gitano.

M'ha distret i em distreu tant!

El carboner troba un vailet diferent. Mr. Folch somriu, un plec mínim, com les persones que guarden un secret tebi. Una espurna de candor titil·la a l'iris de l'ull bo.

EL SENYOR FOLCH

Detalls. L'amo de la finca és catalaníssim. Parloteja castellà en públic. Si diu alguna cosa en veu alta, quan el visiten ho fa en l'idioma de Cervant... de Vargas Llosa —tant li fa si no sabeu qui són l'un o l'altre, ara no m'aturaré. Bé, puc afirmar que el xip del senyor Folch funciona amb una llengua que alguns en diuen vernacular. Un no es desempallega del tot de la llengua materna, per molt que s'hi entesti.

Sentir-se o no sentir-se.

No us ho desvelaré. Qui em rellevi que ho comprovi. Tot plegat serà possible si el senyor Folch es reencarna, si es replica tot el sistema que l'ha fet ser com és. No obstant això, us ho dic ara: al principi fa gràcia sentir els rius mentals de les criatures, ans aviat es converteixen en una metzina que us envileix. Si no munteu guàrdia et torneu com elles, envejoses, cruels, d'una ganduleria trista. Valgui per als humans, valgui per als guil·lamònids.

El senyor Folch va rebre l'entrada dels nacionals amb el braç estès i la mà alçada. No pas a peu de carrer, tot i que les tropes invasores van passar per davant de casa seva. Va saludar, parapetat darrere els vidres del principal, mig ocult per les pesants cortines de cretona.

Saludar, aviat és dit. A la Joguina se n'ha dit la comunicació no verbal. Punys closos, mans esteses, anulars erectes, forques, banyes, polzes d'aprovació o de sacrifici, simulacions de pistoles, llaçades i crestes, botifarres, quin personal.

Aquel grandioso veintiséis de enero yo estaba en la balconada de mi casa, diu, al petit Mr. Folch. Les vi bajar por el Paseo de Gracia con garbo, aquellos héroes de la patria, unos nois tan bien plantados.

El senyor Folch l'ha convidat a enllustrar-li les sabates al banc del hall. Mr. Folch s'hi aplica amb ferotgia, es mossega la llengua, fa anar el drap i el betum com si es tractés d'una prova puntuable. Ves a saber, que potser em cau una bossa d'anissos. L'altre garla, aplica un refistolament carregós a les cara-